

Udarbejdet af:
Sygeplejerskeuddannelsen i
VIA

Oprettet: 23. oktober 2019

1/6

Sygeplejestuderendes og kliniske uddannelsessteders ansvar ved studerendes medicin håndtering og behandling med blodkomponenter

Indhold

1. Generelt om medicinhandling	3
2. Medicinhandling	3
3. Sygeplejestuderendes juridiske ansvar ved medicinhandling	3
4. Det kliniske uddannelsessteds juridiske ansvar ved medicinhandling	4
5. Generelt om behandling med blodkomponenter	4
7. Referencer	5
BILAG 1 - Begrebsafklaring	6

1. Generelt om medicin håndtering

Dette dokument omhandler sygeplejestuderendes og kliniske uddannelsessteders ansvar vedrørende medicin håndtering og behandling med blodkomponenter, og er udarbejdet ud fra gældende love, vejledninger og retningslinjer. Dokumentet vedrører sygeplejestuderende ved VIA University College Sygeplejerskeuddannelsen under uddannelse efter "Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor i sygepleje" (1).

Udgangspunktet for dokumentet er Sundhedsstyrelsens "Vejledning om ordination og håndtering af lægemidler" (2).

2. Medicin håndtering

Medicin håndtering omfatter alle procedurer du som sygeplejestuderende foretager med et lægemiddel, efter at apoteket har udleveret det. Lægemiddel håndtering omfatter dispensering, administration og opbevaring af lægemidler.

Al medicin skal være lægeordineret, og medicin håndtering skal foregå i overensstemmelse med gældende love, vejledninger, instrukser, retningslinjer og rammeordination. For nærmere definition se bilag 1.

3. Sygeplejestuderendes juridiske ansvar ved medicin håndtering

- Medicin håndtering kræver, at du arbejder omhyggeligt og samvittighedsfuldt (3). Det vil sige, at du skal følge gældende love, retningslinjer, vejledninger og instrukser vedr. patientsikkerhed (4) samt dokumentere dine handlinger jf. Journalføringsbekendtgørelsen (5) og Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser (6).
- Når du påtager dig at udføre en delegeret opgave om medicin håndtering, påtager du dig et personligt ansvar i forhold til Straffeloven (7).
- Delegationen af medicin håndtering fra sygeplejerske til dig som studerende skal være tydelig og afgrænset. Du skal være sikker på, at du har den fornødne viden og de nødvendige færdigheder til opgaven. Oplever du ikke dette, har du pligt til at frasiage dig opgaven.
- Når du er oplært og har viden om dispenseringsformen, må du i princippet på samtlige semestre håndtere alle dispenseringsformer, der anvendes på det kliniske uddannelsessted. Du må dog ikke foretage tvangsmedicinering (8).
- Du må kun håndtere medicin, som er registreret og markedsført i Danmark og er registreret i www.pro.medicin.dk. Som konsekvens heraf må du ikke pålægges at håndtere projekt- og naturmedicin.

4. Det kliniske uddannelsessteds juridiske ansvar ved medicinhåndtering

- Ledelsen på det kliniske uddannelsessted har ansvar for, at der findes de fornødne instrukser for korrekt opbevaring, dispensering og administration af lægemidler i behandlingen (2).
- Når en klinisk vejleder/daglige vejleder (sygeplejerske) delegerer medicinhåndtering til en sygeplejestuderende, er denne ansvarlig for, at den sygeplejestuderende får den fornødne instruktion, og har den fornødne viden og færdigheder.
- Det kliniske uddannelsessted skal tilrettelægge læringsaktiviteter, så den sygeplejestuderende kan opøve kompetencer i de sygeplejefaglige opgaver, der er knyttet til medicinhåndtering, og som indgår i sygeplejerskers normale arbejdsområde på det pågældende kliniske uddannelsessted.
- Den sygeplejestuderende skal på det kliniske uddannelsessted have mulighed for at orientere sig om lægemidlerne i www.pro.medicin.dk

5. Generelt om behandling med blodkomponenter

Udgangspunktet er gældende retningslinjer og vejledninger (4, 9-12).

Behandling med blod må kun ske efter forudgående lægelig ordination. I afdelingen skal foreligge en instruks fra blodbanken, som omfatter opsætning og tilkobling af blodkomponent.

- Benyttes manuel eller elektronisk opsætningskontrol skal transfusionsansvarlig (person 1) være sygeplejerske, jordemoder eller læge.
- Benyttes manuel opsætningskontrol, skal person 2 have modtaget undervisning i udførelse af transfusion og kontrolforanstaltning.

Den studerende har modtaget undervisning vedrørende transfusion af blodkomponenter og kontrolforanstaltninger knyttet hertil på 5. semester og har forudsætninger for at varetage delegerede sygeplejeopgaver relateret til blodtransfusion på 6. semester.

- (1). Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor i sygepleje BEK nr 804 af 17/06/2016.
- (2). Vejledning om ordination og håndtering af lægemidler. VEJ nr 9079 af 12/02/2015.
- (3). Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed. LBK nr 731 af 08/07/2019.
- (4). Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet. VEJ nr 9808 af 13/12/2013.
- (5). Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners patientjournaler (journalisering, opbevaring, videregivelse og overdragelse mv.) LBK nr 530 af 24/05/2018.
- (6). *Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser*. VEJ nr 9019 af 15/01/2013.
- (7). Bekendtgørelse af straffeloven LBK nr 976 af 17/09/2019 § 78, stk. 2 + § 79, stk. 1, § 237, § 241, § 249.
- (8). Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien mv. LBK nr 936 af 02/09/2019.
- (9). Sundhedsstyrelsen 2018, National klinisk retningslinje for indikation for transfusion med blodkomponenter, Kbh.
- (10). Vejledning om blodtransfusion. VEJ nr 9038 af 15/01/2015.
- (11). www.e-dok.rm.dk 2019 Procedurer ved blodtransfusion- regional retningslinje. Version 6
- (12). *Vejledning om udfærdigelse af instrukser*. VEJ nr 9001 af 20/11/2000.
- (13). Sundhedsdatastyrelsen, Sundhedsvæsenets Begrebsbase (NBS) 2018, <http://sundhedsdata.iterm.dk/#results> (Termer fra diagram under 'Medicineringsbegreber')
- (14). Rammeordinationer. Dansk Sygeplejeråd – Fag og forskning – Fakta om faget, <https://dsr.dk/fag-og-forskning/fakta/sygeplejerskens-virksomhedsomraade/rammeordinationer>
- (15). Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed); BEK nr 1219 af 11/12/2009.
- (16) Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed). VEJ nr 115 af 11/12/2009.

BILAG 1 - Begrebsafklaring

I dette dokument anvendes begrebet *Medicinhåndtering* synonymt med *Lægemiddelhåndtering*, da dette anvendes i Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje (1). Lægemiddel og medicin er synonymer jf. Sundhedsdatastyrelsen, Sundhedsvæsenets Begrebsbase (13).

Lægemiddelhåndtering: Alle procedurer en medhjælp for lægen/tandlægen foretager med et lægemiddel, efter at apoteket har udleveret det. Lægemiddelhåndtering omfatter således dispensering, administration og opbevaring af lægemidler (2).

- Dispensering: del af effektivering af lægemiddelordination hvor et lægemiddel klargøres til lægemiddeladministration (13).
- Administration: del af effektivering af lægemiddelordination hvor lægemidlet tilføres patienten (13).
- Dispensering af medicin og medicinadministration er to arbejdsopgaver, der kan - men ikke nødvendigvis - udføres af den samme person

Rammeordination: Lægen overdrager til andre faggrupper at iværksætte behandling med udvalgte lægemidler til grupper af patienter med velbeskrevne sygdomme eller symptomer. Rammeordinationer er beskrevet utvetydigt i en instruks, som er opdateret og godkendt. Instruksen skal indeholde oplysninger om, hvad der kan ordineres, hvem der kan ordinere, og hvilke patienter/grupper der må ordineres til. En rammeordination bliver brugt til at give sygeplejersker ret til at udføre handlinger, der ellers er forbeholdt læger.

Sygeplejersker skal være meget opmærksomme på at have en rammeordination, inden de går i gang med at udføre lægeopgaver. Rammeordination kalder Sundhedsstyrelsen en rammedelegering (14)

Rammedelegering: Medicinhåndtering inden for en på forhånd fastsat ramme. Rammedelegering vedrører behandling i bredere forstand end blot lægemiddelordination (15-16).